



Foto: Camilla Bjerke

Råd om hvordan vi kan sikre barn og unges rett til godt inneklima i barnehager og skoler

Fra Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn – NFBIB til foreldre og elever

Barn har rett til et miljø som fremmer helse, miljø og trivsel.

Gode sosiale og miljømessige forhold forebygger sykdom og skade. Skolene skal planlegges, bygges, tilrettelegges og drives slik at det blir tatt hensyn til tryggheten, helsen, trivselen og læringen til elevene. Det fysiske miljøet i skolen skal være i samsvar med de faglige normene som fagmyndighetene til enhver tid tilrår. Barn har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø både i henhold til *Miljøforskriften* og til *Opplæringsloven (2024) § 12 (tidligere § 9A)*. [Ny opplæringslov høsten 2024 | udir.no](https://www.udir.no)

Hvorfor er et godt fysisk innemiljø viktig?

Luftkvalitet, ventilasjon og temperaturforhold er særlig viktige inneklimatefaktorer som knyttes til helse, trivsel, læring og ytelse hos barn og unge.

Barn er ekstra sårbare for dårlig innemiljø – det er derfor viktig å styrke barns helse ved å gi dem et godt fysisk innemiljø. Barn med luftveisallergier er spesielt utsatt for allergener, irriterende gasser og partikler i luften. Et dårlig inneklima påvirker skoleprestasjoner og arbeidsevne. Fukt og muggvekst kan gi sykdom og er risikoforhold som må utbedres. Lufttemperatur, lyd og lysforhold skal være tilfredsstillende. Tilstrekkelig luftskifte uten trekk og med solavskjerming er nødvendig. Godt renhold med god hygiene er viktig, ikke bare under en pandemi. Gode sanitærforhold er en selvfølge. Forsvarlig vedlikehold av bygningene er god forebygging.

Hvordan står det til i din skole/barnehage?

Det første du må sjekke er om barnehagen/skolen er godkjent etter *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* Selv i 2022 er ikke alle skoler/barnehager godkjent etter denne forskriften, undersøkelser viser at vel 30% ikke er godkjent. Det betyr at mange barn går i skoler som ikke oppfyller kravene i denne forskriften. Kommunen din har en lovfestet tilsynsplikt med at reglene overholdes. Kommunen har også en tydelig opplysnings- og informasjonsplikt om forhold som kan ha negativ innvirkning på helsen. - Be om dokumentasjon hvis du er usikker på forholdene.

Hva er de vanligste problemene med det fysiske innemiljøet?

Dette varierer naturlig nok fra bygning til bygning, men det er noen problemer som går igjen.

For kaldt eller for varmt? Temperaturkrav: 20-24 grader om vinteren, 23-26 om sommeren.

Gulvtemperatur anbefalt 19-26 grader

Luftkvalitet? Ikke over 1000 ppm CO2 lengre tid i oppholdsrom

Fukt? Fukt og råteskader og eller synlig mugg og mugglukt skal ikke forekomme

Radon? Lavest mulig verdi anbefales for skoler og barnehager med tiltaksgrense

Elektromagnetisk stråling? Holdes så lav som mulig (ingen formelle krav)

Lydforhold? Gjennomsnittlig støynivå (bakgrunn) skal ikke overskride 55 dB (klasserom, Arbeidstilsynet)

Lysforhold? Ofte for dårlig. I oppholdsrom og klasserom minimum 300 Lux

Renhold? Bygningen skal ha en renholdsplan som sikrer hygieniske forhold

Smittevern? Smittsomme sykdommer har satt fokus på hvor viktig godt luftskifte og god drift er for å hindre spredning av virus. Finnes det gode rutiner og en forsvarlig vedlikeholdsplan?

Disse kravene er godt beskrevet i *Veileder til forskrift om Miljø og helse i skolen / barnehagen, § 6 (2024)*.

Be om dokumentasjon om inneklimateforholdene for din barnehage eller skole. Kravene er til for at ditt barn skal ha et godt fysisk innemiljø og skal overholdes. Det er rutiner for å risikovurdere inneklimate. For eksempel er tiltak for solavskjerming og god ventilasjon helt naturlig i de voksnes arbeidsmiljøer og skal selvsagt også være til stede i ditt barns miljø.

Hvilke lover og forskrifter gir rettigheter for ditt barn?

Forskrift om Miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. [Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger - Kapittel 2. Miljø- og helsekrav til virksomheter - Lovdata](#) med veileder, er tydelig om ansvar, informasjons- og opplysningsplikt, tilsyn, virkeområde, internkontroll, klage og straff med mere. Nyeste veileder 2024: [Miljø- og helsekrav til virksomheter - Helsedirektoratet](#).

I tillegg gjelder **Opplæringsloven** for alle grunnskoler og videregående skoler ([Opplæringsloven - regjeringen.no](#)). Spesielt har eleven en rettighet i § 12 om miljøet, både det psykososiale og det fysiske.

Det er hverken eleven eller foreldrene som skal sørge for at det er et godt fysisk miljø i skolen eller i barnehagen, men noen ganger må man si tydelig ifra til de som har ansvar !

Hjelp til å klage?

Det er elevenes/barnets egen opplevelse av hvordan de har det på skolen/i barnehagen som er avgjørende. Et trygt og godt miljø innebærer blant annet at elevene/barnet ikke skal bli syke eller komme til skade, og at de skal oppleve at skolen/barnehagen er et trygt og godt sted å være. Ber en elev eller en forelder om tiltak som gjelder det psykososiale eller fysiske miljøet, skal skolen/barnehagen snarest undersøke saken og sette i verk nødvendige tiltak for å oppfylle elevenes rettigheter.

Har du som elev/forelder noe å utsette på skolens miljø, ta kontakt med skolen/barnehagen. Hvis du ikke får den hjelp du trenger, henvend deg skriftlig (se f.eks. [Klageskjema til barns rettigheter 2022 11. mars](#)). Det kreves kun en kort beskrivelse av problemet. Skolen skal svare raskt og behandle din henvendelse som et enkeltvedtak. Dette gir deg rett til å klage videre til Statsforvalteren dersom forholdene ikke bedres.

Få bekreftelse på at forholdene er rettet opp!

Et vedtak fra Statsforvalteren vil kommunen måtte følge opp.

Kommunen/Fylkeskommunen/Privat eier - blir pålagt å sette inn nødvendige tiltak straks.

Mer informasjon: Se på NFBIBs nettside: [Elevenes skolemiljø – NFBIB \(bedreinnemiljøforbarn.no\)](#)

Nettsiden har publikasjoner og mer informasjon og lenker som utdyper disse rådene.

FUG: [Inneklimate på skolen - \(foreldreutvalgene.no\)](#)

Allergikere finner også råd på nettsidene til Norges Astma- og Allergiforbund [www.naaf.no](#) og Folkehelsen på [www.fhi.no](#). Se spesielt i *Inneklimate i skoler og barnehager, Helsemessig betydning for barn og unge*.

Utdanningsdirektoratet [www.udir.no](#) informerer om lover og forskrifter.

Hele opplæringsloven (2024): [Lov om grunnskoleopplæringa og den videregående opplæringa \(opplæringslova\) - Lovdata](#)

-Lykke til med å sikre ditt barns innemiljø

Vennlig hilsen

Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn – NFBIB

August 2024



Foto: Camilla Bjerke